

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

František Svoboda

Dr techn. Jan Gebauer [nekrolog]

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 71 (1946), No. Suppl., D25--D27

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122842>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1946

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Dr techn. Jan Gebauer †

Pplk. Ing. Ferd. Svoboda, Praha.

Dne 7. září 1945 jsme se v pražském krematoriu rozloučili s plukovníkem Dr techn. Janem Gebauerem, bývalým přednostou balistiky Věd. techn. ústavu a honorovaným docentem čes. vysokého učení technického v Praze.

Narodil se 17. srpna 1889 v Železnici jako syn učitele, maturoval s vyznamenáním na reálce v Jičíně a na strojním oboru vysoké čes. školy techn. v Praze dosáhl v r. 1909 vysvědčení o první státní zkoušce s vyznamenáním. Odtud odešel na filosofickou fakultu české university v Praze, kde studoval odbor matematiky a fyziky a studia dokončil r. 1912 státními zkouškami, při nichž je uznán způsobilým vyučovat matematice a fyzice na vyšších školách reálných. Po ukončených studiiích si odbyl přesněčnou službu jednoroč. dobrovolníka u 4. pluku pevnostního dělostřelectva v Pulji a 1. října 1913 přijal místo odborného učitele na měšťanské škole Komenského ve Vídni, kde pokračoval ve svých soukromých studiiích. Zde ho zastihla první světová válka a za mobilisace v r. 1914 nastoupil jako kadet voj. službu u pevnostního a později protiletadlového dělostřelectva v Pulji.

Ze své české kolébky si přinesl ryzí charakter uvědomělého vlastence a vždy dobrého Čecha, kterým zůstal jak za svého působení ve Vídni, tak i jako dělostřelecký důstojník za světové války. Proto po převratu v říjnu 1918 jako dělostř. nadporučík s mládežským a vlasteneckým zápalen organizoval v Českém Ráji miliční jednotky, s kterými obsazoval v turnovském okrese Hrokovice, Rychnov a j. místa na tehdejších našem národním pohraničí. Po ukončení těchto osvobozovacích bojů vrátil se zpět k svému civilnímu povolání a stal se v únoru 1919 profesorem matematiky a fyziky na čes. vyšším gymnasiu v Praze III. Zde však

nezůstal dlouho, byv dnem 1. XI. 1919 povolán k min. nár. obrany a v hodnosti kapitána převzat do čs. vojska jako důstojník z povolání. Zde jako referent pro pozemní obranu proti letadlům, kdy se tato služba teprve organisovala, takže každý byl odkázán na svůj důvtip a iniciativu, mohl se zdarem uplatnit svoje vynikající odborné a vojenské vědomosti ve prospěch mladé čsl. armády. Zde si získal první zásluhy o rozvoj výzbroje čs. armády a to vybudováním pozemní obrany proti letadlům, začež se mu dostalo pochvalného uznání MNO. za výborné a vynikající služby.

V r. 1921 byl povolán jako profesor matematiky a balistiky na voj. akademii v Hranicích, kde skvěle uplatňuje svoje neobyčejné pedagogické nadání a s nevšední, avšak jemu vlastní láskou a vytrvalostí se věnuje výchově budoucích dělostřeleckých důstojníků. Těmto byl vždy nejen vzorným učitelem, dav jim pevné teoretické základy, avšak i starostlivým otcem a zastáncem, takže jeho bývalí žáci, mnozí z nich již na vedoucích místech v nové obnovené armádě, žejí jeho ztráty a vzpomínají ho s úctou a povděkem.

Po tříletém zdárném působení na voj. akademii byl povolán jako vynikající odborník v děl. střelbě a balistice k býv. voj. tech. a leteck. ústavu do Prahy, kde byl přednostou oddělení vnější balistiky a kde v r. 1937 dosáhl hodnosti plukovníka. Doba ztrávená na tomto ústavě je vyplněna plodnou prací a úsilím vědeckého snažení, směřujícím k dalšímu zlepšení výzbroje naší armády. Zvláště za tohoto působení vyšla z jeho odborného pera řada vědeckých článků a řešení z různých oborů vojenských věd, zvláště z balistiky vnitřní a vnější, hodnotných svojí originalitou a proložených vždy matematickými výpočty; tyto články uveřejňoval jak v našich tak i v cizích odborných časopisech. Z jeho vynikajících článků jmenuji jen: Teorii střelby na letadla, problém dostřelu s planety na planetu, úvaha o měření tlaků pomocí crusherů, výpočet graf. tabulek střelby, o vnější balistice a jejích úkolech, Muraourovy studie o zákonitostech hoření koloidálních prachů, fotografické měření rychlostí dělových střel, výpočet časování střel s hořící složi, výpočet drah leteckých pum, nárazové zastřelení, řešení nevhodnějších techn. podmínek pro děla a zbraně PUV a j., uveřejněných ve Voj. rozhledech, Voj. techn. zprávách, Časopisu pro pěstování mat. a fysiky, Elektrotechn. obzoru, Strojnickém obzoru a j.

Jeho nejrozsáhlejšími literárními pracemi jsou knihy „Aplikovaná matematika pro vojsko, I. a II. díl“, v nichž jedinečným způsobem vystihl, čeho je třeba z aplikované matematiky našim dělostř. důstojníkům, a dále jeho velké životní dílo „Vnější balistika“, počtená cenou presidenta republiky. Touto knihou si získal ve vědeckém světě světového jména; k napsání II. vydání této knihy, které připravoval, bohužel již nedošlo.

Jeho vědecká činnost se neomezovala však jen na jeho práci ve voj. tech. ústavě, neboť jako vynikající odborník v balistice byl v roce 1922 povolán na vys. školu stroj. a elektroinženýrství při českém vys. učením technickém v Praze, kde jako honorovaný docent až do r. 1939 přednášel o balistice vnější a kde dosáhl hodnosti Dr. techn. věd. Zde jeho činnost směřovala k učitelské dráze na vys. škole, kterou tak slibně nastoupil a v ní pokračoval i za okupace až do uzavření vysokých škol v r. 1939.

O hodnotě jeho vědecké práce svědčí mnohá pochvalná uznání nadřízených úřadů a cizí vyznamenání, jako franc. řád akademických palemb s titulem Officier d'Académie, jugoslávský řád sv. Sávy a další franc. řád s titulem Officier de l'instruction publique.

Největších zásluh si získal zesnulý o rozvoj výzbroje čs. armády, kteréžto práci jako neúnavný a svědomitý pracovník věnoval téměř všechny svůj čas a své nejlepší síly často na úkor své milované rodiny, svého pohodlí a odpočinku. Proto jako dobrý Čech a vlastenec těžce nesl, že se tato výzbroj nemohla uplatnit při obhájení naší svobody. Při osobních schůzkách v době okupace si to často připomínal a stále se těšil a sliboval si, že po opětném osvobození naší republiky, v které vždy pevně věřil, budeme v této práci ještě s větším úsilím pokračovati.

Bohužel — nedočkal se toho ke škodě našeho ústavu a naší obnovené armády. V květnových dnech našeho národního odboje, ač těžce nemocen, byl první, který poslušen výzvy nár. výboru obsadil voj. tech. ústav a po obnovení naší svobody s vypětím všech sil a v úporném zápolení se svojí chorobou se dal s chutí a láskou do nové práce. Avšak zákeřná nemoc, s kterou již před tím po několik roků marně bojoval, ho sklátila na prahu našeho osvobození.

Pluk. Dr. tech. Gebauer byl člověk širokého všeobecného vzdělání, dobrého srdce, ryzího a nesmlouvavého charakteru a ztrácíme v něm nenahraditelného spolupracovníka. Budeme vždy s úctou pohlížeti k jeho neúnavné a plodné práci a v našich srdcích bude žítí vždy v nejlepších vzpomínkách. Věrní jeho odkazu budeme pokračovati na jeho cestě k dobru a blahu naší armády a republiky. Svým životním dílem se nekonale zasloužil o naši vojenskou vědu a proto tomuto dílu a jeho osobnosti budíž nehybnoucí čest a trvalá památka.

Prof. Dr Bohumil Kladiwo †.

Dr August Semerád, Telč.

S obnovením vydáváním tohoto významného časopisu vzpomínáme jeho pilného spolupracovníka a vzácného kolegy, trpce zkušného prof. dr Boh. Kladiwo.